

UNITÁRIUS ÉLET

XXXII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

1978. SZEPTEMBER—OKTÓBER

A tolerancia határai

Dr. Gordon B. McKeeman, az IARF negyedik bizottságának elnöke, az amerikai unitárius-univerzalista egyház segítő szervezetének elnöke mondotta az alábbiakat az oxfordi kongresszus plenáris ülésén.

Az értelmező szótár szerint a tolerancia annyit jelent, mint bizonyos fogalmak, dolgok tudomásulvétele, olyanoké, amelyeket még pillanatnyilag a közvélemény nem hagyott jóvá. A IV. sz. bizottság a tolerancia határainak kérdését abból a szempontból vizsgálta, hogy az hogyan érvényesül a béke, az igazság és az emberi jogok területén.

A sokféle szemléletbeli és meggyőződésbeli különbség miatt első látásra valószínűtlennek látszik a béke, igazság és emberi jogok kérdésének egységes elvi megfogalmazása. Csak a tolerancia útján érhető el eredmény, tudomásul véve olyan felfogások létezését is, amelyek még nem általánosan elfogadottak. A tolerancia kapcsolatban van a biztonsággal is. Aki nem érzi magát biztonságban, nem hajlamos a toleranciára. Aki a toleranciát keresi, az mintegy feltételét munkálja a békének és biztonságnak is. A béke pedig igazságot tételez fel. Nem lehet toleráns és békeszerető az, aki úgy érzi, hogy igazságtalanság veszi őt körül. Az igazságtalanságok között a legelkeserítőbbek azok, amelyek során az emberi jogok szenvednek csorbát.

A békére, igazságra és emberi jogokra való törekvés feltételezi a tolerancia határainak kiterjesztését. Tanúi lehettünk azoknak a tragédiáknak, amelyeket a türelmetlenség okozott, amidőn bizonyos eszmék feltétlen igazához ragaszkodtak egyesek, tekintet nélkül azok korlátaira. Ezért tudomásul kell vennünk, hogy a tolerancia feltételezi a békét, igazságot és emberi jogot, de ez fordítva is érvényes. E fogalmak egymástól elválaszthatatlanok. Ha komolyan hozzá akarunk járulni a béke és igazság megvalósulásához, akkor tudomásul kell vennünk, hogy különbség van egy igazság és az igazság között. Az IARF-ben résztvevő szabadelvű vallásos közösségek tagjai határozottan felismerték, hogy az igazság, a teljes igazság még nincs teljesen feltárva, és még további erőfeszítések szükségesek annak teljes megismeréséhez. Mi megértjük, hogy minden közösségnek vannak igazságai, amelyek-

hez feltétlenül ragaszkodnak. A tolerancia ezek szerint azon a meggyőződésen alapulhat, hogy a különböző igazságok összevonhatók és egybegyűjthetők az igazságnak egy teljesebb értelmezésében. Így a tolerancia azt sugallja, hogy semmi sem teljesen téves vagy hamis, illetve semmi sem teljesen és tökéletesen igaz.

Ez nem azt jelenti, hogy a toleranciának nincsenek határai. Vannak. A határokat a különböző közösségek állapítják meg, legyenek azok vallásiak, nemzetiek, kulturálisak vagy társadalmi csoportok. Mostani társadalmi körülményeink között el kell fogadnunk a különböző gazdasági, politikai rendszereket, kulturális értékeket, társadalmi erkölcsöt, valamint vallási gyakorlatot. De ugyanakkor szembe kell szállnunk az igazságnak olyan értelmezésével és gyakorlatával, amely az emberi életet veszélyezteti, megalázza vagy megsemmisíti.

A béke, igazság és emberi jogok megvalósításának munkájában bizonyos feszültség adódhat az egyéni emberi jogok és a társadalom jogai közt — mely utóbbi igyekszik önmagát és tagjait megvédeni az egyének ártalmas cselekedeteivel szemben.

Nyilvánvalóan lehetnek nézetbeli különbségek abban, hogy hol van a határ. Bármilyen előny keresése egy társadalmi csoport részéről más csoportok jogainak és békéjének feláldozása révén — már túl esnék a tolerancia határain. Általában dinamikus egyensúlyt igyekszünk megvalósítani, az újítás és stabilitás között, az egyéni szabadság és társadalmi felelősség között, a megegyezéssel béke szellemében. Komoly filozófiai és teológiai véleménykülönbségek vannak abban a tekintetben, hogy mi viszi előre a béke, az igazság és az emberi jogok ügyét. A feladat az, hogy a dialógust folytatni kell, teljes nyíltsággal keresve az emberi természetnek és a világ természetének alaposabb és teljesebb megértését. Mivel ezekben az alapvető kérdésekben még nem teljes az egyetértés, tovább kell küzdenünk a békéért, igazságért és emberi jogokért. Bízunk abban, hogy alkalmasabb légkört tudunk teremteni arra, hogy folytathassuk a munkát, a részleges igazságok és a teljesebb igazságok egyeztetésének irányában.

(Bajor János fordítása)

VI. PÁL PÁPA

Az IARF kongresszusról visszatérőben ért a szomorú hír, hogy VI. Pál pápa augusztus 7-én, életének 81-ik évében elhunyt. A római katolikus testvéregyház gyászában őszinte együttérzéssel osztozunk. Hazaérkezésünk után egyházunk részvétét püspökünk tolmácsolta dr. Lékai László bíboros, primás, esztergomi érseknek, aki a következő közvetlen hangú levélben köszönte meg részvétnyilvánításunkat: Főtiszteletű Püspök Úr! Hálásan köszönöm a maga és az unitárius egyház nevében kifejezett testvéri részvétnyilvánítást Szentséges Atyánk, VI. Pál pápa elhunytá alkalmából. A Megboldogult valóban őszinte törekvéssel kereste minden elszakadt testvérrel a megértés és a keresztény egység útját, amely után maga személyesen olyan nagyon áhítozott. Őszinte nagybecsüléssel és testvéri köszönettel dr. Lékai László, bíboros, primás, érsek.

A teológiai gondolkodás vonalán nem ugyanazt az utat járjuk, ez azonban nem lehet akadály annak, hogy őszinte megbecsüléssel ne tiszteljük egy nagy ember emléke előtt, XXIII. János pápa örökét átvéve, nehéz körülmények között valósította meg a vatikáni zsinat kiemelkedő határozatait. Mi igen nagyra becsüljük azt az elhatározást, mellyel a misének nemzeti nyelven való mondását határozták el, ezzel közelebb hozták az egyszerű hívő embert, az evangélium megértéséhez.

VI. Pál pápa megértette, hogy a világban változások mentek végbe, és az egyháznak, mértéktartással, a tradíciókhoz való ragaszkodással bár, de előre kell néznie. A kereszténységet nem tartotta hitbizományának, hanem annak szellemét és gondolatait ki akarta terjeszteni minden jóakarátú és építő szándékú emberre. — A maga eszközeivel küzdött minden durva megnyilatkozás ellen és — mint csepp a tengerben — emlékezetes marad az a megnyilatkozása, midőn egy közelmúltban történt terrorista akciónál saját személyét kínálta fel túszként az ártatlanul fogvatartottért.

Türelemmel kereste a megértés útjait. A dialógus papája volt, aki a különböző felfogást képviselő keresztények és a nem keresztények, valamint az egyházi kereteken kívül élők iránt is nyitott tudott lenni. Ebben a szellemben fogadta, ahogyan azt a Bazilikában tartott gyászistentiszteleten mondott beszédében dr. Cserháti József pécsi megyéspüspök, a hazai püspökkari konferencia titkára mondta, hazánk első emberét is római látogatása alkalmával, hogy vele személyesen is beszélgesse a magyar állam és a katolikus egyház problémáiról. Magyarország nem volt ismeretlen előtte, az 1938-as Eucharisztikus Kongressz-

szuson járt hazánkban, és arról jó emlékeket őrzött. Kiemelkedő érdeme, hogy pápaságának éve alatt rendeződött a magyar állam és a Vatikán közötti viszony, melynek során elismerte a magyar állam szuverenitását. Betöltődtek az üres főpapi székek, és helyreállt a békeség az egyszerű hívek lelkében is. Ennek megnyilvánulása volt az a részvétávirat, melyben Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke országunk részvétét kifejezte.

VI. Pál egyszerű életet élt, és kívánsága szerint egyszerű volt gyászszertartása is. Ezen számos államfő és kormányfő vett részt, élükön dr. Kurt Waldheimmal, az ENSZ főtítkárával. Hazánkat dr. Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke és Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke képviselte, római nagykövetségünk ügyvivőjének kíséretében.

A temetés napján, augusztus 12-én a Bazilikában dr. Ijjas József kalocsai érsek, pápai trónálló vezetésével a hazai katolikus püspökök gyászmisét tartottak, melyen a kormány, az Egyházügyi Hivatal és a hazai testvéregyházak képviselői — köztük püspökünk is — jelen voltak, a budapesti diplomáciai testület képviselőivel együtt.

A pápa temetésén a hazai katolikus egyházat dr. Lékai László bíboros, primás, érsek, dr. Timkó Imre hajdúdorogi görög katolikus megyéspüspök és dr. Paskay László veszprémi püspök képviselte. Dr. Lékai László primás a katolikus egyház szigorú rendjének megfelelően Rómában maradt az új pápa megválasztására.

I. JÁNOS PÁL PÁPA

Az új pápa Albino Luciani velencei érsek lett, aki I. János Pál néven kezdte meg kormányzását. A névválasztás felidézi két közvetlen elődjét, akik mindketten haladó szellemben igyekeztek a legnagyobb keresztény egyházat vezetni.

Lapzárta után kaptuk a szomorú hírt, hogy I. János Pál pápa szept. 29-én váratlanul elhunyt. Az érette mondott szentmisén, okt. 1-én du. 6-kor a budapesti Szent István-bazilikában, püspökünk távollétében az Unitárius Egyház képviselőjében Huszti János közügyigazgató, budapesti lelkész vett részt.

Bartók Béla

Dr. Ferencz József püspök 70 éves

Az Egyházi Képviselő Tanács ünnepi ülésén köszöntötte dr. Ferencz József püspököt 70. születésnapján. Bartók Béla főgondnok megnyitója után a püspök megemlékezett az előző ülés óta bekövetkezett elhalálozásokról.

Az üdvözlések rendjén Bartók Béla főgondnok meleg szavakkal köszöntötte elnöktársát, akivel együtt végzi az egyházvezetés nehéz feladatát. Bajor János főjegyző a vidéki gyülekezetek és szórványok üdvözlését tolmácsolta. Huszti János közügyigazgató a budapesti gyülekezet nevében szól, majd egy em-

lékgyűrűt adott át annak tisztelő ajándékként. Dr. Kiss Józsefné virágai a nők figyelmességét tanúsították. A püspök meghatott szavakkal köszönte meg a megemlékezést.

Az ülést követő fogadáson a Tanács tagjai, presbiterek és hívek köszöntötték.

Az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke, Miklós Imre államtitkár, Straub István elnökhelyettes és Madai Andárs főosztályvezető-helyettes társaságában augusztus 30-án, hivatalában fogadta a püspököt, és köszöntötte születésnapján. Hangsúlyozta, hogy a püspök évtizedek óta

jó munkát végez, és hozzájárul az állam és az egyház közötti jó kapcsolatok erősítéséhez idehaza és külföldi szolgálatai alkalmával. Püspökünk megköszönte a megemlékezést. Délben Miklós Imre államtitkár ebédet adott a Gellért Szálloda különtermében püspökünk tiszteletére.

Szép színfoltja volt az ünnepségnek, hogy azon jelen volt Svájcban püspökünk ott élő egyetlen testvére, Emmerthné Ferencz Magda is.

Az évfordulóról a napilapok és az egyházi sajtó is megemlékezett.

Dr. Jakab Jenő

ORSZÁGOS BÉKEKONGRESSZUS

Az Országos Béketanács június végén ülésezett a Parlamentben. Meghallgatta *Sarlós Istvánnak*, a Hazafias Népfront országos főtítkáranak az időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről adott tájékoztatóját, és *dr. Simai Mihály* beszámolóját az ENSZ le szerelési közgyűléséről. Majd *Sebestyén Nándorné* főtítkár előterjesztése alapján elhatározta, hogy 1978. december 1—2. napjaira összehívja a IX. Magyar Békekongresszust. A kongresszus, mintegy 800 résztvevővel tekinti át az elmúlt öt esztendő végzett munkáját és eredményeit. Meghatározza a magyar békemozgalom további feladatait. A választások rendjén megválasztja a következő Országos Béketanácsot és a tisztségviselőket.

E kongresszusra való készülődésünk jegyében idézzük *Romesh Chandra*, a Béke Világtanács elnöke, Budapesten, augusztus 2-án tartott sajtóértekezletén elmondott beszédének alábbi megállapításait.

„... A gyarmatosítás ideje végképpen lejárt, mégis kísérletek történnek a neokolonializmus térhódítására; ugyanúgy a hidegháború végképpeni lehetetlenülése után kísérletek történnek „új hidegháború” megindítására. De a béke erői ma minden eddiginél erősebbek és képesek megakadályozni ezeket a kísérleteket, mert az enyhülés folyamata visszafordíthatatlan. Utalt itt arra a kampányra, mely a neutronfegyverek eltiltásáért indult és eredményes volt, hiszen több olyan állam, mely az új fegyver bevezetésével kísérletezett, kénytelen volt szándékát megváltoztatni. A lefegyverzés, az enyhülés fenntartása és a felszabadítási mozgalmak támogatása elválaszthatatlan a békétől. Az új nemzetközi helyzetben éppen ezért a béke-világmozgalom megindulásának 30. évfordulója nem csupán a megemlékezés és az összegezés alkalma, hanem az új feladatok és módszerek kidolgozásának köteleességét is jelenti.”

Harminc esztendő

1948. október 7-én, a Magyar Népköztársaság kormányát képviselő *dr. Ortutay Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter első ízben írt alá egyezményt két protestáns egyházal ugyanazon a napon. A Református és az Unitárius Egyházak életében és szervezeti keretei között érlelődött meg elsőnek mindaz, amit az egyezmény szövege tartalmazott. Egyházunk képviselőjében *dr. Csiki Gábor* püspöki helynök, *dr. Gálfalvy István* főgondnok és *Gyallay Pap Domokos* az Allandó Bizottság elnöke írta alá az egyezményt.

Az állami és egyházi részről aláírók ma már nincsenek az élők sorában. Tisztelettel hajlunk meg emlékezetük előtt, mert elhatározottság, jövőbelátás vezette őket ahhoz az elhatározáshoz, melyet a korábban tartott Egyházi Közgyűlés is kimondott, amikor felhatalmazást adott nekik az egyezmény aláírására.

Az egyezmény szövege hosszú hónapok munkája során született meg, és az előkészítésben ott volt egyházunk jelenlegi püspöke, *dr. Ferencz József*, aki ak-

kor, mint egyházi titkár egyike volt az egyezmény megkötése mellett munkálkodóknak.

Az elmúlt évtizedek az egyezmény szövegén változtattak, szelleme azonban a régi maradt. A magyar kormány több alkalommal meghosszabbította az akkor átmeneti húsz esztendőre ígért segítyt. Az egyházi önellátást ma is gazdagon támogatja az a többféle segítség, amit kormányzatunk az azóta életre hívott Állami Egyházügyi Hivatalon keresztül nyújt.

Ma már a dialógus szellemében megbeszéljük az időközben felmerült kérdéseket és tisztázzuk a jelentkező problémákat.

Mi akkor fiatalok együtt nőttünk fel az egyezmény nyel és örömmel látjuk, hogy nem feleslegesen adtuk szavazatunkat az aláíráshoz. Ma csaknem valamennyien felelős helyen végezve munkánkat, gazdagítván tapasztaljuk az egyezményben lefektetettek előnyeit s ez előnyökben levő segítséget egyházi és egyházközi munkánkban.

Husztai János

Az oxfordi IARF kongresszus

Az IARF — írjuk meg egyszer ezt is, — az angol nyelvű rövidítése a Szabadelvű Vallások Nemzetközi Szövetségének. A magyar unitárius egyház, 1900-ban, egyik alapítója volt ennek a szervezetnek. Az alakuló ülésen egyházunkat *Ferencz József* kolozsvári unitárius püspök (1876—1928) megbízásából *Boros György*, akkor teológiai professzor, későbbi püspök (1928—1938) képviselte. E Szövetség háromévenként tartja kongresszusait. Az idén az angliai *Oxfordban*, július 28—augusztus 4. között. A résztvevők közül a felnőttek a modern *St. Catharine's College*-ben, a fiatalok az ősi *Manchester College*-ben voltak elszállásolva. A kollégiumok az egyetemhez tartozó önálló felsőfokú iskolák.

OXFORD

Ejtsünk néhány szót a kongresszus színhelyéről, az ősi angol egyetemi városról, *Oxfordról* is, melynek egyik képe gazdagítja beszámolóinkat. *Oxford* jelentős autópára és élénk kereskedelmi élete ellenére, ma is elsősorban egyetemi város. Ezt még a nyári időben is észre lehet venni. Egyetemi talárt viselő diákok vagy előadó tanárok járnak az utcákon, s időnként végzett diákok avatására is sor kerül. Az oxfordi egyetemet a pápa a hazai tatárjárást megelőző években ismerte el — s azóta egyformán virágzó, bővülő valóság.

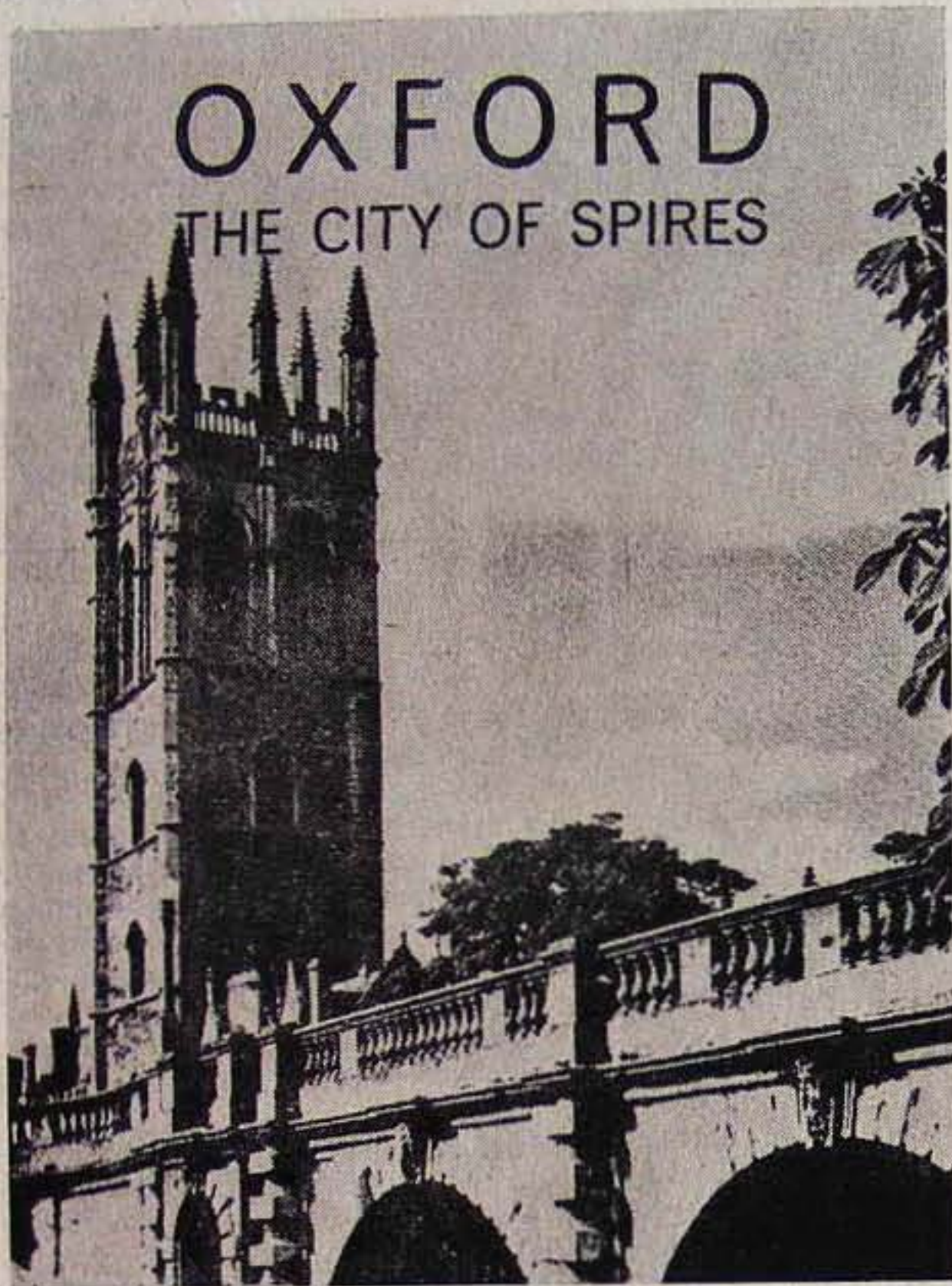
A számos kollégiumok egyike-másika külön kis városrész.

A legrégebbi a *Merton College*, és mindenki ismeri a *Magdalen College*-t, melynek hallgatói között az angol királyi család számos tagja foglalt helyet. Ebben a városban telepedett meg a XX. század elején, a már a XVIII. században *Warrington* városában alapított első szabadelvű, ma unitárius teológiai főiskola, a *Manchester College*. Szép épülete, gazdag könyvtára, diákokthona ma is büszkesége angliai unitárius testvéreinknek. Ennek az intézetnek volt hallgatója egykoron *dr. Kovács Lajos* püspök, *dr. Ferencz József* püspök, *dr. Erdő János* egyházi főjegyző, és sokan mások is. Itt tartózkodott rövid ideig *Bajor János* lelkészünk, és itt folytatja tanulmányait *Szentiványi Ilona* teológiai hallgatónőnk is. Az intézet dékán-principálisa, a kongresszus helyi rendező bizottságának vezetője, az ausztráliai származású *Bruce Findlow* professzor, aki kedves és segítőkész házigazdának bizonyult.

A régi stílusban épült *Manchester College*-nek ellentéte a modern, a város szélén mintegy tizenöt éve felépült *St. Catharine's College*, egy monumentális, skatulyából összerakott épületkomplexum, melyben minden diáknak külön szobája van, 500 személyes konyhája a legmodernebb. Itt ülésezett, kellemes környezetben, a város zajától elkülönülve, az IARF 23. kongresszusa.

ASSZONYOK GYŰLEKEZETE

A kongresszust megelőzően az unitárius és szabad-
elvű asszonyok világszervezete, július 25—28. napjain
a *St. Anne* Collegeban tartotta üléseit, melyeken dr
Carolyn *Howlett* elnökölt. A kiküldöttek között ott
voltak dr. *Kovács Lajosné*, a romániai, dr. *Kiss Jó-*
zsefné, a magyarországi képviselő, dr. *Kanak Alene*,
Kucera Nadja huszita lelkész és *Strejcek Alice*, a
prágai unitárius másodlelkész felesége, (aki szép ének-

hangjával, több alkalommal gyönyörködtette az össze-
gyűlteket). Az asszonyok a mai élet kérdéseivel és
problémáival foglalkoztak. Élénk figyelemmel kísérték
dr. *Kiss Józsefné Vadady Verának* a magyaror-
szági asszonyok egyre változó és javuló helyzetét is-
mertető angol nyelvű előadását. E szervezet a követ-
kező ciklusra dr. *Jutta Reich* szabadelvű lelkésznőt
választotta meg elnökéül, aki a Német Szövetségi
Köztársaságban él.

TEOLÓGIAI KONFERENCIA

A kongresszust megelőző három napon, mintegy
ötven lelkész gyűlt össze a Manchester Collegeban,
aktuális teológiai kérdések megtárgyalására. Munkájuk
előkészület volt a kongresszusra. Ennek keretében
emlékezett meg dr. *Erdő János* kolozsvári rektor-
professzor, egyházalapító *Dávid Ferenc* püspökünknek
a vallási türelem kérdésében elfoglalt álláspontjáról.
Előadása később az angliai „*Faith and Freedom*” c.
unitárius folyóiratban a szélesebb érdeklődő közön-
ség részére kiadásra kerül. A tanácskozásokat dr. *Andreas*
Rössler német lelkész, az IARF teológiai bizott-
ságának elnöke és *Bruce Findlow* dékán vezették.
A vitacsoportok munkájában részt vett és felszólalt
dr. *Jakab Jenő* magyarországi lelkész és dr. *Szabó*
Árpád kolozsvári professzor is.

AZ IFJÚSÁG RÉSZVÉTELE

Az IARF ifjúsági szervezetének *International Reli-*
gious Fellowship a neve. Vezetői úgy határoztak, hogy
az idén nem tartanak külön kongresszust, hanem az
IARF témaköréhez kapcsolódva igyekeznek a fiatalabb
és idősebb nemzedék között időnként jelentkező sza-

kadékat áthidaini. Tagjai közül sokan állandó részt-
vevői voltak a kongresszus előadásainak, melyeket az-
után külön vitacsoportjaikban megbeszéltek. Egyik
este ők adtak programot, melynek rendjén a korábbi,
évente tartott összejöveteleik egy-egy jellemző epizód-
ját elevenítették fel, mindnyájunk örömeire. E mun-
kában a szocialista államok fiataljai közül csak a mi
küldöttünk, *Husztai Alpár* főiskolai hallgató vett részt.

Új elnökük a svájci *Bauer Renate* lelkésznő, aki a
jövő évi konferenciát a svájci hegyek egyik kis falu-
jában szeretné megrendezni. Foglalkoztak azzal a gon-
dolattal is, hogy utána egy mikrobusszal ellátogassan-
ak Budapestre és a Balatonra is, néhány napra.

Ch. *Hayhurst* eddigi elnök, D. *Haughton* és a
Kent-házaspár mindent megtett, hogy fiatal magyar
kiküldöttünk megismerje szép országukat.

A TOLERANCIA HATÁRAI

A kongresszus fő témáját, a tolerancia mai határait
négy szakbizottság dolgozta fel. Az anyagot egyfelől
egy előre kidolgozott munkakönyvben, másfelől pedig
a négy bizottság egyes tagjainak előadásában terjeszt-
ették elő. Magától értetődő, hogy a vélemények között
jelentős különbségek voltak, hiszen a résztvevők konti-
nensek egymástól eltérő vallási háttérrel képviselő egy-
házainak küldötteiből tevődtek össze.

Érdekes szót ejteni a több, mint harminc japán
képviselőről, akik minden egyes alkalmat megragad-
tak a felszólalásra, de nem mindig kapcsolódtak a
napirendi témákhoz, hanem saját egyházuk vagy
szervezetük álláspontját igyekeztek a kongresszusi ta-
gokkal megismertetni. Missziói alkalomnak tekintették
a kongresszust.

Az amerikai és az európai álláspont is szétválasztó-
dott. Az előbbieket közül a legtöbben a humanista
vonást hangsúlyozták, szemben az európaiak bibliai
alapon álló nézőpontjaival.

Az indiai hindu és muzulmán küldöttek a maguk
álláspontjának adtak hangot. Kifejeződött a gazdag és
szegény országok és világrészek közötti különbség,
amint ezt majd látni fogjuk a negyedik bizottság által
előterjesztett és a kongresszus által elfogadott nyilat-
kozatból.

A REGGELI ÁHITATOK

Meleg színfoltjai voltak, és áhitatot ébresztettek a
minden nap más és más egyházi árnyalatot képviselő
személyek szolgálatai.

Ezeken a reggeli áhitatokon a közel 450 résztvevő

A kolozsvári és budapesti résztvevők

(Dr. John C. Godbey felvétele)

közül átlagban 100—130 személy vett részt, az étkezde
melletti egyik teremben. Megható volt a maga külön-
leges papi öltözetét viselő japán shinto-unitárius szol-
gálat. A monoton zene is hangsúlyozta azt, hogy más
világrész képviselője fohászkodik a maga módján
Istenhez. A francia szabadelvű dr. *André Gounelle*,
Istenhez. A francia szabadelvű dr. *André Gounelle*,
montpellier-i professzor, a szónok erejével, és belső

gazdag tartalmával hatott a lelkekre. Az indiai mozlim dr. Ali Korán-részleteket olvasott fel. A német humanisták meg a természet szépségeit mutatták be képben, hangban és felolvasott szövegekben. A reggeli áhitatokat minden résztvevő saját anyanyelvén tartotta, de azok angol fordításban rendelkezésre álltak.

AZ ŪRVACSORAOSZTÁS

A nyugati világ keresztényei közül nem mindenki gyakorolja az ūrvacsoravételt. Megkapó volt Kelet és Nyugat találkozása, amikor dr. Erdő János professzor és Alice Blair Wesley delawari unitárius lelkész és Alice Blair Wesley delawari unitárius lelkész közösen szóltak az ūrvacsora jelentőségéről, és együtt osztották ki a kenyeret és a bort a természet zsúfolásig megtöltő jelenlévőknek.

A VASÁRNAPI ISTENTISZTELET

Az ünnepi istentisztelet megtartása gondot okozott a rendezőknek. Az elhelyezést biztosító kollégium kápolnája nem volt alkalmas erre a célra. Így a Manchester College templomában 200 és a Manchester Collegehoz tartozó és a templomtól mintegy 200 mé-

Jobbról a második dr. Carolyn Howlett, az IARF új elnöke

(Husztli Alpár felvétele)

terre fekvő és az Arlosh család által épített aulában ugyancsak több mint 200 ember vehetett részt az istentiszteleten.

A két helyiséget hangszórók kötötték össze, és a liturgia és a szolgálat hol a templomból ment át erősítőn a terembe, hol onnan a templomba. Ez a modern technika eszközeivel megoldott ünnepi istentisztelet igen áhitatot ébresztő és szép volt.

A prédikációt a megbetegedett amerikai unitárius egyházi elnök, dr. Paul Carnes helyett, Brian C. Golland, az angol unitáriusok főtitkára tartotta. A bibliai Babel tornya történetét példázva hívta fel figyelmünket az együttes munkára. A liturgikus szolgálatban öt nemzet és egyház képviselői vettek részt. Dr. Ferencz József püspök bevezető szavai, bibliaolvasása és áldásmondása vezették a liturgikus cselekményeket. Ennek rendjén még a következők szolgáltak — mindenki a saját anyanyelvén — N. Nongbri, a Khasi hegyek unitáriusainak világi prédikátora, tanár, Indiából, Anne McClelland unitárius lelkész Londonból, dr. Jutta Reich lelkész a Német Szövetségi Köztársaságból, Genyu Yamamoto japán shinto-unitárius lelkész. M. Hill az oxfordi Manchester College templomának orgonistája vezette a gyülekezeti éneklést. Az anyanyelven olvasott szöveget, imát, áldást angol fordításban követhették a résztvevők. Az istentisztelet szervezője Bruce Findlow dékán volt.

Az istentisztelet befejeztére elállt az eső, és a két helyről elindult menet résztvevői a kollégium füves kertjében testvéri kézfogással találkoztak.

A VITADÉLUTÁNOK

Délutánonként a résztvevők érdeklődési körük szerinti csoportokban megbeszéléseken vettek részt.

Igen nagy érdeklődés kísérte a szocialista államokban élő egyházak életét ismertető tájékoztatót, melyen dr. John C. Godbey, a chicagói unitárius teológiai fakultás dékánja elnökölt.

Itt Renate de Haas drezdai református lelkész, az NDK egyházainak helyzetéről szólt. Ugyanilyen értelemben beszélt Alena Kanak prágai huszita lelkész. Bartók Béla főgondnokunk a magyarországi unitáriusok egyházi életét ismertette. Élénk érdeklődést váltott ki az a megállapítása, hogy az unitárius istentiszteleteket is — egyes vasárnapokon — a Magyar Rádió közvetíti és Unitárius Élet c. lapunk egyre bővülő terjedelemben jelenik meg. Ugyanitt felszólaltak dr. Ferencz József és dr. Kovács Lajos püspökök és dr. Erdő János professzor is.

A KÖZGYŪLÉS

A kongresszuson résztvevő hivatalos delegátusok közgyűlésen vettek részt, melyen az elnök, dr. Kovács Lajos püspök, a főtitkár Diether Gehmann Frankfurtban székelő lelkész és a holland lelkész-pénztáros, W. St. Kroese tettek jelentést. Ezeket a közgyűlés köszönettel tudomásul vette.

A választások rendjén az 1978—81. évi hároméves ciklusra teljes egyhangúsággal megválasztották a következőket: elnök: dr. Carolyn Howlett, USA, alelnök: dr. Nykkio Niwano, Japán, pénztáros W. St. Kroese, lelkész, Hollandia. A végrehajtó bizottság tagjai: újraválasztott tagok: dr. Ferencz József püspök, Magyarország, dr. Kovács Lajos püspök, Románia, dr. Dusan Kafka moderátor, Csehszlovákia, William McMillan lelkész, Belfast, Észak-Írország, Etje Krieke, az IRF képviselője, Hollandia, Brian Golland főtitkár, Nagy-Britannia (aki rövidesen nyugalomba vonul és helyét majd utóda veszi át). Új tagok: dr. Jutta Reich lelkész, NSZK, a Nőszövetség képviselője, dr. Eckhardt Pilick, szabadelvű német lelkész, Mannheim, NSZK, Toshio Miyake, a Konko-Kyo egyház lelkésze, Japán.

FOGADÁSOK

Az IARF végrehajtó bizottsága fogadást adott a kongresszus vendégei és a testvérszervezetek kiküldöttjei tiszteletére. Ezen köszöntöttük az angliai unitáriusok nesztorát, az oxfordi egyetem immáron tiszteletbeli tanárát, Sir Alister Hardy-t, aki a bevezető előadást tartotta. Jelen volt az egyetem és a város képviselője is.

Kedves vendéget tiszteltünk a világ progresszív zsidó szervezetének képviselőjében megjelent dr. Vermes Gézában, aki egykoron Gyulán Szász János lelkészünknek volt iskolatársa. Ma az oxfordi egyetem előadó tanára, a tavalyi évben hallgatói közt volt a mi Szentiványi Ilonánk is. Írásai időnként a hazai Zsidó Évkönyvben is megjelennek. Dr. Vermes több érdeklődőnek megmutatta a Bodleian Könyvtár értékeit. Ott is őriznek egy példányt a Dávid-Blandrata által szerkesztett és 1568-ban megjelent latin nyelvű első unitárius nemzetközi kiadványból, a *De falsa et vera...*-ből.

Oxford város főpolgármestere is fogadást adott az IARF kongresszus vezetői tiszteletére. A városháza szép, de egyszerű hivatali helyiségeiben közvetlen beszélgetést folytatott a főpolgármester és öt tanácsosa a megjelentekkel. Örömmel jegyezte meg, hogy ma már nyoma sincs az évekkel ezelőtti diáktüntetéseknek, és békés az élet az egyetemi diákság és a városi polgárság között.

A croydoni — London elővárosa — unitárius gyülekezet meglátogatásáról más összefüggésben írunk.

Bartók Béla főgondnokunk és felesége Manchesterben, rokonokat látogatva, néhány manchesteri unitárius templomot is megtekintett. Ferencz József püspökünk, Austin Fitzpatrick boltoni unitárius lelkész meghívására, aug. 6-án gyülekezetében szolgált. Itt jelen voltak a környékbeli gyülekezetek papjai és hívei, valamint A. Hibbert, a város polgármestere és felesége, és ugyancsak feleségével együtt David Young,

az angol parlament labour-párti képviselője, aki nem sokkal azelőtt tért vissza az angol parlament küldöttgével Magyarországon tett látogatásáról. Elismeréssel szólt benyomásairól, a magyar főváros és a vidék színes szépségeiről, és arról az élénk életről, amit egyhetes útja során tapasztalt. Nagy szeretettel beszélt küldöttségük magyar tolmácsáról, dr. Lippényi Ferenc osztályvezetőről, akit mi is ismerünk és tisztelünk évek óta.

Boltoni szolgálata előtt püspökünk, vendéglátójával együtt, aug. 5-én meglátogatta a *rivingtoni*, a *standi* unitárius templomokat — utóbbi a második világháború idején német bombától elpusztult és azóta újjáépült. A hazai vendéglátáshoz hasonló buzgósággal terítették asztalt a *walmsleyi* gyülekezet asszonyai a kongresszus utáni túrán résztvevő csoport részére.

Jakab Jenő dr. meglátogatta a legrégebb skót unitárius gyülekezetet *Dundee* városában, melynek lelkesze nagy örömmel fogadta a gyülekezet első magyar vendégét, *Edinburgh Szent Márk* nevét viselő unitárius templomában dr. Jakab Jenő angliai vendéglátójával együtt összetalálkozott *A. Hill* lelkésszel, és részt vett azon a közebéden, melyet a gyülekezet asszonyai a Skóciába látogató kirándulók részére adtak.

KOVÁCS LAJOS DR.

kolozsvári unitárius püspök vezette dr. Barabássy László főgondnokkal együtt a romániai unitáriusok küldöttségét Oxfordba. A nőszövetség munkájában részt vett dr. Kovács Lajosné főtisztelendő asszony is. Dr. Erdő János egyházi főjegyző, kolozsvári teológiai professzornak sokan gratuláltak a kolozsvári Egyetemi fokú Protestáns Teológiai Intézet rektorává történt megválasztásához. Sebe Ferenc egyházi előadó-tanácsos sem először járt Angliában, ahol sokan ismerik. Török Aron esperes-helyettes, sepsiszentgyörgyi lelkész kedves egyéniségével Benjáminja volt a küldöttségnek. Sokat tanult, mint mondotta, és élete nagy élménye marad a kongresszus munkájába való bekapcsolódás.

Amerikai tanulmányútról hazatérőben dr. Szabó Árpád, a kolozsvári teológiai intézet intézet professzora is részt vett a kongresszus munkájában. Hiszszük, hogy külföldi tapasztalatait felelős munkakörében gyümölcsöztetni tudja.

MAGYAROS VENDÉGLÁTÁSOK

Az oxfordi kongresszuson részt vevők közül többeket szíves szeretettel magyaros vendéglátásban részesítettek néhányan Angliában élő barátaink közül. A legtöbben *Kereki Gábor*, egykoron budapesti lelkész házának és asztalának voltak a vendégei croydoni otthonában. *Kereki Gábor* júl. 23-án croydoni unitárius templomába hívta össze mindazokat a híveit, akiket egykoron ő esketett össze. A tele templomban ott volt

dr. Kiss József és felesége, *Vadady Vera*, akiket 31 évvel ezelőtt, közvetlenül Budapestről való eltávazása előtt esketett meg az akkori Koháry utcai templomban.

Ugyanaz nap délben a Purleyben lakó *Soós András* és felesége ebédet adtak számos hazai vendég tiszteletére. Ugyanők látták vendégül több napra az USA-ból hazatérő dr. Szabó Árpád professzort is. Londonban *Davidsonné Anghi Gyöngyi* és *Ledererné Krenner Eva* fogadtak vendéget otthonukban. Előbbi a pályaudvaron is kalauzolta a messzi útról érkezőket.

Benedek Gyula egykori manchesteri akadémista, *Kereki Gáborhoz* hasonlóan, Oxfordba is ellátogatott, és Lichfieldben vendégül látta diáktársát, dr. *Jakab Jenőt*.

Szivós Péterné Bikfalvy Barbara Londonhoz közeli otthonában több napon át vendégül látta *Husztí Alpárt*.

Köszönet mindannyiuknak azért az áldozatos segítségért, amivel az idegenben töltött napokat otthonossá tették.

A LESZERELÉS ÉS A BÉKE

A beszélgetések és a kongresszusi viták előterében ez a két kérdés állt. Különböző országok fiai, földrészek küldöttei, vallási hovatartozásuktól függetlenül egyetértettek abban, hogy a *jövendő a béke emberé*. Többen elismeréssel emlékeztek meg a prágai keresztény békekonferencia üzenetéről, amely világos utat mutat sokunk számára.

A kongresszus tagjai a közgyűlésen örömmel vették tudomásul, hogy az ENSZ tavaszi leszerelési különkonferenciáján, a nem kormány szintű szervezetek képviselői között síkra szálltak a béke és a leszerelés ügyéért az IARF képviselőiben dr. *Paul Carnes*, az amerikai unitárius univerzalista egyház vezetője és dr. *Nykkio Niwano*, a japán szabadelvű buddhista mozgalom, a *Rhisso Kosei Kai* elnöke, mindketten az IARF végrehajtó bizottságának tagjai.

Az IARF képviselői az ENSZ nem kormány szervezet képviselő tagjai között azonos szinten dolgoznak a KBK és más mozgalmak képviselőivel. Dr. *R. Brown*, az IARF képviselőjének munkája nem ismeretlen a nagy napilapok olvasói előtt. E munkát támogatja az amerikai unitárius-univerzalisták tavaly választott új elnöknője — nő első ízben tölti be e magas tisztséget — dr. *Sandra Caron* ügyvédnő, az egyik New York-i ismert ügyvédi iroda tagja, aki e tisztségben a jól ismert parlamenti képviselőt, dr. *Joseph Fishert* követte.

Az oxfordi kongresszuson tapasztalt pozitív és negatív hatásokról még más alkalommal is szólni fogunk. A fentiekben közreadott beszámoló Bartók Béla, dr. Ferencz József és dr. Jakab Jenő feljegyzéseiben és megfigyeléseiben alapszik.

Gyallay Domokos síremléke

Gyallay Pap Domokos és felesége — *Szénássy Ilona* — síremlékét, szép erdélyi faragott kopjafát, 1978. október 21-én, szombaton déli 12 órakor szenteljük fel a Rákoskeresztúri temetőben, a 47. parcella 14. sz. sírhelyén —, az első körönd előtt jobbra. Hívjuk egykori tanítványait és tisztelőit. Megemlékezést mond dr. Ferencz József püspök.

Gyallay Pap Domokos, 1970. április 11-én halt meg, felesége pedig 1977. március 23-án. A külföldön élő hátramaradtak egyházunkat kérték fel a síremlék felállítására és megőrzésére, s irodalmi hagyatékának gondozására. Erre a célra adományt juttattak el egyházunkhoz.

Tisztelettel és szeretettel emlékezünk ezúttal is Gyallay Pap Domokos atyánkfiára, a jeles íróra és a volt kolozsvári Unitárius Kollégium tanárára. Irodalmi munkássága a két világháború között fejlődött jelentőssé. Kultúrtörténeti rangja van az általa szerkesztett, Kolozsváron kiadott „Magyar Nép” című hetilapnak, s a „Magyar Nép Könyvtára” c. sorozatnak. Célja az volt, hogy a magyar irodalom legjavát olcsón juttassa a nép kezébe. Jelentőset alkotott Gyallay a regény- és novellairodalom terén is. A „Vaskenyéren” és „A nagy tűz árnyékában” c. regényei pl. olyan tájakra viszik az olvasót — a torockói bá-

nyákba, ill. az első világháború poklának azon emberei közé, akik ott is a humánus próbálták felvillantani, hogy a nép- és emberirtás rettenetéből a kivezető utat megmutassa —, ahol ki-ki önmagára ismer, hogy ösztönzést kapjon a jobbra és egymás megbecsülésére. Novelláskötetei: „Ósi rögön”, „Mindennek sor kerül”, „A föld népe” és mások, valamint színművei: „Külön nóta”, „A tábornok paplanja”, „Dávid Ferenc testamentuma” nagyon népszerűek voltak. Ezeket is az a sajátos Gyallay Domokos-i vonás jellemzi, hogy nagyon közelinek érezzük magunkhoz.

Bencze Márton

Husztí János kitüntetése

Az Országos Béketanács elnöke és főtítkára **Husztí János** budapesti lelkész, egyházi közügyigazgatónak a békemozgalomban végzett munkájáért emléklapot adományozott.

A kitüntetést a Hazafias Népfrent Budapesti Bizottsága székházában július 13-án ünnepélyes keretek között adták át.

A hazai békemozgalom vezetőse-

ge figyelemmel kíséri az egyházak vezetőinek és lelkészeinek a munkáját és időről időre egyeseket kitüntet azért a munkáért, amit gyülekezetükben a békéért tesznek.

Hírek

Pethő István ny. püspöki helynök 75. éves születésnapjának évfordulójáról lapzárta után emlékezünk meg. A beszámolót lapunk következő számában közöljük. Az ünnepeltnek jó egészséget kívánunk.

Dr. Ordass Lajos nyugalmazott evangélikus püspök aug. 14-én, 77 éves korában elhunyt. Teológiai tanulmányait német és skandináv egyetemeken egészítette ki. Sokat fordított a skandináv nyelvek egyházi irodalmából. Budapestre történt megválasztása előtt, mintegy tíz évig Cegléden lelkészkedett, s ezen idő alatt több alkalommal testvéri szeretettel bocsátotta ceglédi templomát rendelkezésünkre, unitárius istentiszteletek tartására. Püspöki tisztét nyugalomba vonulásáig töltötte be. Temetésén a szolgálatot — végakarata értelmében — **Csen-gödy László** és **Ruttkay Elemér** gyülekezeti lelkészek végezték. Elhunytát egyházán kívül özvegye, gyermekei és unokái gyászolják.

Dr. Zsebők Zoltán orvosprofesszort, a Református Egyház Zsinata elnökét 70. születésnapja alkalmából a magyar és nemzetközi békemozgalomban kifejtett tevékenysége elismerésül a Szocialista Magyarorszáért Érdemrenddel tüntették ki. Szeretettel köszöntjük.

Sebestyén Istvánné, a budapesti Högyes Endre u. 3. sz. a. templom, gyülekezeti terem és iroda negyven éven át hűséges gondozójáról emlékezett meg a gyülekezet júl. 16-án de. a Högyes utcai templomban tartott istentiszteletet követően. Munkássága példamutató erényeire **dr. Ferencz József** püspök mutatott rá beszédében. Az istentiszteletet követő fogadáson **Bencze Márton** lelkész köszöntötte az egybegyűlteket nevében. Jelen volt **Pethő István** ny. püspöki helynökünk is. **Sebestyén Istvánné** sz. **Csiki Rebeka**, hosszú éveket töltött állami szolgálatban. Példaadó munkásságát a IX. kerületi Tanács elismerő oklevéllel tüntette ki. A nyugalom éveiben is maradjon meg mindnyájunk kedves **Rebi néni**je.

Az Európai Biztonság és Együttműködés Magyar Nemzeti Bizottsága július 28-án ünnepi ülést tartott a Parlamentben. **Péter János**, az Országgyűlés alelnöke „Az európai biztonság és együttműködés helyzete és a társadalmi mozgalmak feladatai” címmel tartott tájékoztatót. Hangsúlyozta, hogy a helsinki záróokmány elfogadása óta eltelt időszak igazolta a békes egymás mellett élés és az enyhülés hívei erőfeszítéseinek helyességét. Az ülésen püspökünk képviselője **Husztí János** közügyigazgató vett részt.

A miskolci Herman Ottó Múzeum a nyáron mutatta be a **Szilágyi-gyűjtemény**ét. A gyűjtemény alapítója **Szilágyi Tamásné** — egykori kövendi unitárius igazgatótanító felesége, később özvegye — és fia **Szilágyi Dezső** ny. szőlészeti és borászati felügyelő, Sátoraljaújhelyt lakó kedves hívünk. A gyűjtemény számos aranyos-vidéki unitárius faluból származó emléket is tartalmaz.

Fodor András könyve „Vallomások Bartókrol” címen több a szó szerinti vallomásnál, egyik-másik részében zenetörténelmi dokumentum is. Szól arról is, hogy

volt korszak életünkben, amikor **Bartók** művei indexen voltak, amikor az Operaház műsoráról lekerült a Csodálatos mandarin, és a zeneszerző 70. születésnapját a Zenei Szemlében csak egy lapalji jegyzet tudatta. Ma már gazdag irodalom tárja fel **Bartók** életművét, munkássága megismertetéséhez erdélyi írók is hozzájárultak.

A H. N. Adventista Egyház idel nyári világggyűlésén újra hangsúlyozták, hogy a H. N. Adventista egyház nem tagja, és nem is kíván tagja lenni az Egyházak Világtanácsának. De nyitott marad és tovább épít kapcsolatát a többi egyház felé a maga útján.

Az Európai Egyházak Konferenciája az idén szeptember végén Siófokon tartotta meg szokásos évi konferenciáját. Az előkészítés munkájában **dr. Nagy Gyula** evangélikus teológiai professzor, a genfi központ igazgatója és **dr. G. G. Williams** főtítkár vállalták az oroszlanrészt.

Angol-magyar unitárius kereszteleő. Budapesten aug. 13-án, a Nagy Ignác u. templomban **Szentiványi Ilona** prédikált. Ezt követően **dr. Ferencz József** püspök megkeresztelte **Frank Wheeler**, angliai lakos és magyar származású felesége, **Anghi Anikó** két gyermekét, **Matthew Istvánt** és **Alice Ilonát**. A kereszteleőn a hazai rokonság számos tagja vett részt. Megkeresztelt két unokája tiszteletére a boldog nagypapa, **dr. Anghi Csaba** professzor ebédet adott.

A római katolikus teológiai akadémia évzáró doktoravató ülésén több lelkész mellett egy világi katolikus férfit is doktorrá avattak, aki esti tagozaton végezte el teológiai tanulmányait, mindennapi munkája mellett. Az avatási ünnepségen püspökünk is részt vett.

Dr. Husztí Kálmán budapesti református teológiai professzor nemrégiben szép kitüntetést kapott a Hazafias Népfrent keretében végzett munkájáért.

Az V. KBK ülés anyagából magyar fordításban gazdag válogatást közöl a **Theológiai Szemle** idel 7-8. száma. Olvasóink figyelmébe ajánljuk a gazdag tartalmú közleményeket.

A volt kolozsvári Unitárius Kollégiumban 1928-ban érettségizett vendiákok ötven éves találkozóra gyűltek össze. Kedves lapot küldtek Kolozsvárról Budapesten élő egykori osztálytársuknak, **Haasné, Kovács Margitnak**. E lapon — többek közt — a sokunk által ismert következő neveket tudtuk kiolvasni: **dr. Kalotai Tibor** és **dr. Nanovszky Károly** orvosok, **Kálnoki Kiss Sándor** mérnök, **dr. Vernes László** ny. közjegyző kedves híveink, továbbá **dr. Szabó Dénes** soproni egyetemi professzor és a Kolozsvárt élő **dr. László Tihamér** professzor és **Kovács Domokos** ny. lelkész.

HALOTTAINK

Gulyás Endréné sz. **Nemes Magda**, aki esztendőnkön át debreceni gyülekezetünk egyik vezető tagja volt, majd később férjével együtt Veszprémbe költözött, súlyos betegség után márc. 23-án Veszprém-ben elhalt. Emlékezetét kegyelettel megőrizzük, és férjének vigasztalódást kívánunk.

Dr. Pap Béla ny. ügyvéd, több cikluson át buzgó egyházi tanácsos, 92 éves korában Héves községben elhalálozott. Júl. 11-én temették **Husztí János** budapesti lelkész szolgálatával. Emlékezetét megőrizzük.

Legutóbbi számunk megjelenése óta, a budapesti egyházközségben a következő híveinktől búcsúztunk:

Kovács Lajosné, megh. jún. 27-én, 85 éves korában; **Kecskés Izsák**, júl. 8-án, 84 éves; **Hámori Béláné**, júl. 30-án, 81 éves; **Fodor Árpád**, aug. 17-én, 87 éves;

Jancsi Sándorné, aug. 20-án, 66 éves; **id. Bölöny Zoltán**, aug. 23-án, 61 éves; **Zobor Endréné**, aug. 30-án, 79 éves korában. „... megmarad a hit, remény, szeretet, ...” **Pál I. Kor. 13.13.**

Megemlékezés

Kocsord község unitárius temploma negyven évvel ezelőtt épült. Tervezője a nemrégiben elhalt **Szinte László** mérnök volt.

Az évfordulóról a gyülekezet családi ünnepség keretében emlékezett meg augusztus 27-én, melyen Budapestről, Nyíregyházáról, Beregből és Mátészalkáról is eljöttek az érdeklődők.

A vasárnapi istentiszteletéről távol maradtak azok a hívek, akiket a munka a mezőkre hívott. **Végh Mi-**

hály lelkész vezette be az istentiszteletet, üdvözölte a megjelenteket. **Gyergyay Árpád** szép imája után **Bajor János**, egyházi főjegyző, aki tíz éven át a gyülekezetben szolgált, tartalmas beszédében emlékezett a múltra; **dr. Ferencz József** püspök megnyilatkozásában a kezdet nehézségeit idézte és tolmácsolta a még élő, egykoron Kocsordon szolgált lelképásztorok köszöntését: **Pethő István** ny. püspöki helynök Budapestről, **Kereki Gábor** lelkész Angliából és **Simó Attila** lelkész Nyárádszentmártonból küldte el jókívánságait.

Bartók Béla főgondnok köszöntötte az egyház nevében a gyülekezetet és további lelkes támogatásra kérte a híveket, hiszen a templom toronyszerkezete javításra szorul. A püspök egy kis leánygyermeket keresztelt meg szülei és rokonai nagy örömeire. Két szép szavallat tette teljessé az ünnepséget.

Sütő Nagy László

1894—1978

Elvesztettük egyházunk legidősebb tanácsosát, akit a kolozsvári Egyházi Főtanács hosszú évtizedekkel ezelőtt választott meg e tisztségre. Magyarországi fáradhatatlan egyházi munkásságát ugyancsak évtizedekkel ezelőtt örökös egyházi tanácsosi tisztség adományozásával ismertük el. Elete végéig tagja maradt az Egyházi Képviselő Tanácsnak.

Az elmúlt évtizedek egyházpolitikai küzdelmeiben ő volt a kiegyenlítődést kereső, az erők egyesítését szorgalmazó okos és céltudatosan küzdő személyiség, akinek nagy része van abban, hogy egyházunk utolsó évtizede már békességben, az építés szándékától vezéreltetve folyik.

Sütő-Nagy László a kolozsvári unitárius kollégiumban érettségizett. Kedvenc tanárának, id. dr. Nyiredy Gézának hatása alatt a gyógyszerészeti pályát választotta, de elhivatása és adottságai alapján egy életen át író és újságíró volt, a szó legnemesebb értelmében.

Erettségije után jöttek az első világháború viharos évei, és a fegyverek zajának elcsendesedése után egy új világban, kisebbségi sorsban találta magát, társaival együtt. Budapest már nem irányíthatta Kolozsvár irodalmi és szellemi életét, és az elsők között volt, aki felocsúdott és alkotni kezdett. Erdélyi Szemle c. lapja az első volt, mely a román uralom alá jutott magyar területeken megszólaltatta az írni tu-

dókat, azokat, akik utat mutattak az új körülmények között. Tudta azt, hogy az erdélyi magyarságnak együtt kell élnie a románsággal. Ezért fordításokat is közöl, hogy közelebb hozza egymáshoz az eddig külön utakon járókat.

Nem tartozott sem a konzervatív Pásztortúzhöz, sem a radikálisabb Erdélyi Helikon írói csoportjához. Ezért sok méltánytalan mellőzésben is része volt. A maga útján járt, a saját harcát harcolta végig. E munkában egy életen át a háta megett tudta előbb édesapja és testvérei, később felesége és gyermekei szeretetteljes támogatását.

Másokat is tanított. Buzdított arra, hogy vegyük kezünkbe a tollat, írjunk, dolgozzunk. Foglalkozzunk népünk és egyházunk múltjával. Szervező ereje nem lankadt akkor sem, amikor mások meg nem értésével találkozott. Az Unitárius Irodalmi Társaság egyik alapítója, évtizedeken át főtítkára, történelmének krónikása volt.

Budapestre történt áttelepedése után itt folytatta munkásságát. Számos folyóiratnak, újságnak volt rövidebb-hosszabb ideig munkatársa. Elete vége felé Ady Endrével kapcsolatos emlékeit gyűjtötte össze. Megírta az Erdélyi Szemle történetét, harcait, melyek egyik legrangosabb akadémiai szemlénekben jelentek meg. Gondos és szerető szívű családapa volt.

Egeresen él első házasságából született Magdolna leánya, három gyermekével és 4 unokájával. Néhány hét múlva érte volna meg második házassága aranylakodalmát. Özvegye, Emma, László, József és Gyöngyvér nevű gyermekei családjukkal együtt a fejezhetetlent gyászolják.

Kolozsvárt gyászolja egyetlen életben levő testvére, Iduska, aki ottani egyházközségünkben évtizedeken át diakóniai szolgálatot végzett.

Ama nemes harcot tisztán és felémelt fővel harcolta végig. Emlékezete az igazak között megmarad örökre.

Dr. Ferencz József

Dr. Szinte János

1890—1978

1941-ben választott örökös egyházi tanácsosainknak sorai egyre ritkulnak. A világi renden levő tagok közül utolsóként távozott körünkben.

Háromszéki származásának örökségét elmélyítette édesapja dévai tanárkodásának évei alatt beléje oltódott igaz egyházszeretete. Középiszkoláit és egyetemi tanulmányait már Budapesten végezte. Innen indult el a frontra az első világháborúban. Négy évet végigküzdött és hazatérése után a Pénzügyminisztériumban dolgozott különböző felelős beosztásokban 1938-ig. Ekkor került át a Magyar Államvasutak Vezérigazgatóságára, ahol előbb mint a Pénzügyi Főosztály vezetője, később mint elnökhelyettes dolgozott nyugalomba vonulásáig.

Azok közé a szigorú emberek közé tartozott, akiknek solja nem volt haragosuk. Egyházi életünkben előbb a budapesti egyházközség presbiterként gazdasági ügyekkel foglalkozott, majd éveken át az egykori Misszióház Bizottságának elnöki teendőit látta el nagy körültekintéssel.

A második világháború befejezése után az otthoni munka feladatkörét

vállalta, hogy szemész-főorvos felesége, dr. Péterfy Margit minden idejét a gyógyítás munkájának szentelhesse.

Éveken át türelemmel viselte el a betegség okozta szenvedéseket.

Aranylakodalmuk évfordulóját szűk családi körben ülték meg, örö-

müket gazdagította Zoltán fiuk, menyük és a két unoka.

Életének 88-ik, boldog házasságának 51. évében hunyt el július 15-én.

Emlékezetét egyházunk is kegyelettel megőrzi.

UNITARIUS ÉLET

Laptulajdonos
a Magyarországi Unitárius Egyház
Felelős szerkesztő és kiadó:
Dr. Ferencz József
V., Nagy Ignác u. 4. Budapest, 1055
Távb.: 113-094.

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető
bármely postahivatalnál, a Posta hírlap-
üzleteiben és a Posta Központi Hírlap
Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József
nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautal-
ványon, valamint átutalással a KHI
215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámára.
Évi előfizetési díj 42,— forint
Külföldre évi 60,— forint.

INDEX: 25.842

78.2714/2-05 — Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bolgár Imre vezérig.
HU ISSN 0133-1272